

arbetningen i grufvorna, der fattades ock folk vid transporten. För att afhjelpa denna olägenhet, ärnade han plantera folk omkring grufvorna och på vägarna. Han lät syna in nybyggen här och der i skogarna både likt och olik. Han byggde hus och gårdar, besatte dem med åboer och gaf dem några kor och litet spannmål att börja med; med ett ord: han gaf dem allt utom egande rätten; och det var redan nog, att förfela ändamålet. Ty man må säga hvad som heldst om egoismen, såsom bevekelsegrund för handlingar, det ock sjelfva religionen fördömer, så är dock thy värr, om man rätt betänker saken, det lilla ordet *jag*, med allt hvad dertill hörer under namn af min och mitt, den starkaste drif fjedern till all verksamhet här i verlden. Och här, i detta afseende, måste den byllas, om det skall blifva någonting af.

Se på den vanlottade, som icke rår om en jordtorfva, han arbetar på, om icke i hans karakter framlyser en stämpel af liknöjdhet, tanklöshet och dumhet, att jag icke må säga slafvisshet. Han lefver, som hvar dag skulle vara den sista. Penningen är hans Gud och krogen hans paradiset! Men så är det icke i höga Norden. Lifvad af en stolt frihetskänsla, bearbetar landtmannen sin egen jord. Han gifver öfverhetens skatt, som vederbör, presten sin tünde och hvar man den rätt, som honom till-

kommer, och, när han det gör, så lefver han nöjd; ty han är en man för sig och fruktar för ingen. — Men — för att återkomma till ämnet — Friherre Hermelin fick nybyggare på sina nybyggen, så länge han orkade underhålla dem; men, knappt föll den ädelmodige mannen ett offer för sin patriotism, förrän många bland hans nybyggare började echapera, af fruktan för en strängare patron. Somliga rymde till Norrige med både boskap och bohag. Somliga sökte sig nya och egna bostäder o. s. v., så att efterträdaren fann många bland dessa nybyggen öde och tomma. Imellertid hafva dessa nybyggen gjort mycken bättnad i den Lappmark, der de blefvo anlaggda. Och mera hade säkert blifvit, om den salige mannen hade fått fortsätta sina anläggningar. Många af dessa anläggningar såldes af den sednaste privata innehafvaren från bruket till de mestbjudande.

§. 29.

I anledning af dessa åtgärder, jemnförda med Lappmarkens närvarande skick och nybyggarnes fattigdom, torde hvar och en kunna inse nyttan och behovet af det allmännas handräckning, till befrämjande af Lappmarkens uppodling; hvilket jag ock vågat tälka i hosföljande Förslag.